

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 512/2023
14.12.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиоца „МАТ ПРОДУКТ“ ДОО Винча, Топола, чији је пуномоћник Дејан Тадић, адвокат у ..., против туженог „ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА СРБИЈЕ“ ДОО Београд, ради накнаде штете, вредност предмета спора 63.533.977,22 динара, одлучујући о ревизијама тужиоца и туженог изјављеним против пресуде Привредног апелационог суда Пж 2977/22 од 03.11.2022. године, у седници већа одржаној дана 14.12.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване ревизије тужиоца и туженог изјављене против пресуде Привредног апелационог суда Пж 2977/22 од 03.11.2022. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосновани захтеви тужиоца и туженог за накнаду трошкова парничног поступка.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П 3610/2021 од 21.12.2021. године у ставу I изреке обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде штете због насталих трошкова због неиспоруке електричне енергије плати износ од 19.091.773,12 динара, са законском затезном каматом почев од 11.08.2021. године до исплате. Ставом II изреке одбијен је тужбени захтев да се тужени обавезе да тужиоцу на име накнаде штете због насталих трошкова због неиспоруке енергије исплати износ од 927.542,08 динара, са законском затезном каматом од 08.02.2018. године па до исплате, као и захтев за законску затезну камату на износ од 19.091.773,12 динара, почев од 11.08.2021. године, па до 10.08.2021. године. Ставом III изреке одбијен је захтев тужиоца да се обавезе тужени да тужиоцу на име накнаде штете у виду изгубљене добити због неиспоруке електричне енергије исплати износ од 43.514.662,00 динара, са законском затезном каматом почев од 08.02.2018. године па до исплате. Ставом IV изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 363.753,67 динара.

-2-

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 2977/22 од 03.11.2022. године, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена је првостепена пресуда у ставу I изреке, у делу у ком је тужени обавезан да тужиоцу накнади штету у износу од 18.428.305,12 динара, са законском затезном каматом почев од 21.12.2021. године. Одбијена је жалба тужиоца и потврђена је првостепена пресуда у ставу III изреке. Преиначена је првостепена пресуда у делу става I изреке и у ставу IV изреке тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев да се тужени обавезе да тужиоцу плати износ од 663.468,00 динара, са законском затезном каматом на наведени износ почев од 11.08.2021. године па до исплате, као и захтев да се тужени обавезе на исплату затезне камате на износ од 18.428.305,12 динара почев од 11.08.2021. до 20.12.2021. године. Обавезан је тужени да тужиоцу накнади парничне трошкове у износу од 349.602,42 динара и одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену у делу којим је тужбени захтев одбијен, тужилац је изјавио благовремену и дозвољену ревизију због погрешне примене материјалног права.

Благовремену и дозвољену ревизију изјавио је и тужени против другостепене пресуде у потврђујућем делу, због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију. Тражио је трошкове на име састава ревизије.

Испитујући побијану пресуду у границама прописаним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 18/20), Врховни суд је одлучио да ревизије парничних странака нису основане.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Нису од утицаја ревизијски наводи туженог да је побијана другостепена пресуда захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку, јер се односе на погрешну оцену доказа и тичу се правилности утврђеног чињеничног стања, што не може бити предмет преиспитивања по ревизији туженог.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су биле у пословном односу по основу Уговора о продаји електричне енергије са потпуним снабдевањем од 30.12.2013. године. Дана 04.12.2014. године је дошло до хаварије на уређајима за снабдевање електричном енергијом и тужени је престао да тужиоцу испоручује електричну енергију у угушеном периоду. Ради наставка свог пословања, тужилац је купио агрегат, куповао је гориво за агрегат, као и уље за подмазивање мотора и имао је друге трошкове за одржавање и рад агрегата. Тужилац је тужбом тражио накнаду стварне штете у висини трошкова набавке агрегата, горива и уља за подмазивање, за период од 04.12.2014. до 09.08.2021. године који је наведен у налазу и мишљењу вештака електротехничке струке Драгана Стевановића, као и накнаду штете на име изгубљене добити у виду неоствареног прихода за 2015, 2016. и 2017. годину, у износу

од 43.514.662,00 динара, опредељеног на основу налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке Предрага Јанковића, приложеног уз тужбу.

Нижестепени судови су применом правила о терету доказивања донели одлуку којом су одбили тужбени захтев за накнаду штете у виду изгубљене добити. Првостепени суд је, приликом одлучивања о делу захтева за досуђење накнаде штете у виду изгубљене добити, ценио налаз и мишљење вештака достављен уз тужбу и закључио да се из њега не може утврдити висина изгубљене добити, јер тужилац није доставио доказе на околност који износ добити је основано могао очекивати од обављања наведене делатности у спорном периоду, при чему се морала узети у обзир разлика између реално очекиваних прихода и трошкова који у конкретном случају нису настали, посебно имајући у виду да тужилац није доставио никакве доказе из којих се може утврдити на основу којих параметара је предвиђен раст добити за 2015, 2016. и 2017. годину.

Даље је првостепени суд применом материјалног права из члана 154., 155. и 189. став 3. Закона о облигационим односима, као и члана 127. и члана 135. став 1. Закона о енергетици закључио да је тужени пасивно легитимисан да тужиоцу накнади стварну штету коју му је проузроковао, јер је одговоран за сигуран, поуздан и безбедан рад дистрибутивног система. Првостепени суд образлаже да је до хаварије дошло услед више силе која је трајала 24 часа, те да је због обуставе испоруке електричне енергије тужилац претрпео штету у виду трошкова горива и мазива који су били потребни за одржавање и коришћење агрегата. Тужени је био дужан да последице хаварије отклони одмах након престанка више силе или да предузме мере да исте ублажи, што није учинио, због чега је првостепени суд усвојио тужбени захтев за накнаду стварне штете која је утврђена налазом и мишљењем вештака Драгана Стевановића од 11.08.2021. године.

Другостепени суд прихвата материјалноправне закључке првостепеног суда у погледу пасивне легитимације туженог и основа његове одговорности. Међутим, другостепени суд је становишта да је првостепени суд погрешно применио материјално права када је приговор застарелости потраживања ценио на основу одредбе члана 376. став 2. Закона о облигационим односима. Другостепени суд сматра да се одговорност туженог заснива на неиспуњењу уговорне обавезе да тужиоцу обезбеди уредно снабдевање електричном енергијом, због чега се у конкретном случају примењује одредба члана 376. став 3. ЗОО-а приликом оцене застарелости потраживања. Применом наведене одредбе, а користећи методологију обрачуна висине стварне штете примењену од стране вештака, другостепени суд је утврдио да је од укупног потраживања досуђеног првостепеном пресудом на име стварне штете, застарело потраживање у износу од 507.343,20 динара, и то за период од 04.12.2014. године до 07.02.2015. године, будући да је тужба поднета 08.02.2018. године. Такође, другостепени суд сматра основаним жалбене наводе да се приликом утврђивања висине стварне штете, поред трошкова које је тужилац имао услед активирања агрегата, морала имати у виду и цена електричне енергије у истом периоду. Ово из разлога што тужени у том периоду није испоручивао електричну енергију тужиоцу, а тужилац није плаћао цену исте, па је стога другостепени суд на основу просечне месечне потрошње електричне енергије (300 kwh) израчунао да би тужилац за спорни

период од 80 месеци на плаћање електричне енергије потрошио 156.124,80 динара, због чега је наведени износ умањио од износа досуђене штете.

Из наведених разлога другостепени суд је делимично преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев за укупан износ од 663.468,00 динара са припадајућом затезном каматом (507.343,20 динара + 156.124,80 динара), док је у преосталом делу потврдио првостепену пресуду.

Ревизије парничних странака нису основане.

Најпре, правилан је закључак нижестепених судова да је тужени пасивно легитимисан у овом спору. Наиме, тужени је енергетски субјект који обавља делатност дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом електричне енергије, одговоран је за рад, одржавање и развој дистрибутивног система на одређеном подручју, његово повезивање са другим системима и за обезбеђење дугорочне способности система да испуни потребе за дистрибуцијом електричне енергије на економски оправдан начин (члан 2. став 1. тачка 48 Закона о енергетици). Одредбом члана 135. став 1. Закона о енергетици („Сл. гласник РС“, бр. 145/2014, 95/2018 – др. закон) прописано је да је оператор дистрибутивног система електричне енергије одговоран за сигуран, поуздан и безбедан рад дистрибутивног система и квалитет испоруке електричне енергије.

У конкретном случају, из утврђеног чињеничног стања произлази да је до прекида у снабдевању електричном енергијом тужиоца дошло услед хаварије на електродистрибутивној мрежи од 04.12.2014. године, те да након тога тужени није успео да успостави дистрибуцију електричне енергије. Имајући у виду да је тужени по Закону о енергетици одговоран за рад, одржавање и развој дистрибутивног система, те да је штета коју тужилац потражује последица хаварије на дистрибутивној мрежи на подручју на ком се тужилац налази, а коју тужени није санирао, то је онда тужени у обавези да такву штету надокнади у смислу одредбе члана 154. ЗООа. Чињеница да тужени није био у уговорном односу са тужиоцем не искључује његову одговорност која се заснива на Закону о енергетици, због чега су неосновани ревизијски наводи туженог о недостатку пасивне легитимације.

У преосталом делу ревизије тужени указује да је приликом оцене приговора застарелости потраживања требало применити одредбу члана 376. став 1. ЗОО-а, а не одредбу члана 374. став 1. истог закона, јер се не ради о уговорном односу. Врховни суд сматра основаним ревизијске разлоге у овом делу, али су исти без утицаја на другачије пресуђење имајући у виду да је другостепени суд услед застарелости потраживања одбио тужбени захтев за накнаду штете за период од 04.12.2014. године до 07.02.2015. године, до ког материјалноправног исхода се долази и применом одредбе члана 376. став 1. ЗОО-а (такође трогодишњи рок), будући да је тужба поднета 08.02.2018. године. Међутим, не може се прихватити схватање туженог према ком би трогодишњи рок застарелости из члана 376. став 1 ЗОО-а за целокупно утужено потраживање почео да тече 04.12.2014. године када је наступила хаварија на дистрибутивном систему, те да је стога целокупно утужено потраживање застарело. Ово из разлога што је штета за тужиоца наступала сукцесивно, набавком горива и

-5-

мазива потребних за функционисање агрегата помоћу ког се тужилац напајао електричном енергијом, па зато и почетак рока застарелости накнаде штете почиње да тече од момента наступања конкретне штете чија се накнада тражи, а не од момента наступања хаварије. Из наведених разлога су без значаја ревизијски разлози у погледу правилне примене материјалног права код оцене основаности приговора застарелости потраживања.

Када се ради о ревизији тужиоца, иста се своди на оспоравање одлуке нижестепених судова којом је правноснажно одбијен тужбени захтев за накнаду штете у виду изгубљене добити. У том делу нижестепени судови су сагласни у оцени да тужилац није доказао да би у утуженом периоду остварио добитак који се могао основано очекивати према редовном току ствари или према посебним околностима, а чије је остварење спречено пропуштањем туженог да оспособи дистрибутивну мрежу за уредно снабдевање електричном енергијом тужиоца. Првостепени суд је ценио налаз и мишљење вештака који је тужилац доставио уз тужбу на наведене околности, али исти није прихватио јер тужилац није доставио никакве доказе из којих се може утврдити на основу којих параметара је предвиђен раст производње за 2015, 2016. и 2017. годину. Стога, ревизијски наводи којима се оспорава одбијајућа одлука нижестепених судова своде се на оцену доказа и погрешно утврђено чињенично стање, из којих разлога се не може преиспитивати побијана пресуда, имајући у виду да се у наведеном делу, не ради о процесној ситуацији из члана 403. став 2. ЗПП-а, у вези са чланом 407. став 2. истог закона.

Како не постоје разлози због којих су ревизије изјављене, као ни разлози о којима ревизијски суд води рачуна по службеној дужности, Врховни суд је применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, одлучио као у ставу првом изреке.

Врховни суд је одбио захтеве странака за накнаду трошкова ревизијског поступка имајући у виду да странке нису успеле са ревизијама, а одбијен је и захтев тужиоца за накнаду трошкова одговора на ревизију, јер овај трошак није био потребан за одлучивање о ревизији.

**Председник већа - судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић